

EVALUATING PRIMARY SCHOOL TURKISH PROGRAM AND ACQUISITION AND ACTIVITIES IN TURKISH TEXT BOOKS IN TERMS OF SPEAKING SKILL

(İLKÖĞRETİM TÜRKÇE PROGRAMI İLE TÜRKÇE ÇALIŞMA KİTAPLARINDAKİ KAZANIM VE ETKİNLİKLERİN KONUŞMA BECERİSİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ)

Esmâ DUMANLI KADIZADE¹
Berfin ÖNDER²

ABSTRACT

This study aims to compare and evaluate acquisitions and activities related with speaking skill in 2005-2006 primary school. In the research qualitative research method was used and primary school Turkish program and Turkish text books of 6th, 7th and 8th grade were scanned by document examination method. As a result of scanning, the number of speaking skill activities detected was 60 in 6th grade Turkish text book, 75 in 7th grade Turkish text book and 50 in 8th grade Turkish text book. Besides it was observed that the same or similar speaking activities given as an example in the program were not present in Turkish text books. On the other hand, it was determined that compliant activity example for "self speaking evaluation" of speaking skill took place in 6th grade text book although it did not take place in the program. In this context, it was concluded that the activities taking place in the text book was in accordance with speaking skill aims and acquisitions but activities compliant to acquisitions mostly did not take place.

Keywords: Turkish education program, speaking skill, acquisitions, activities.

ÖZET

Bu çalışma, 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisine dair kazanım ve etkinlikler ile İlköğretim Türkçe 6., 7. ve 8. sınıf çalışma kitaplarındaki konuşma becerisine ait kazanım ve etkinlikleri karşılaştırmak ve değerlendirmek amacı taşımaktadır. Ayrıca 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programı konuşma becerileri açısından karşılaştırılmış, 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nın konuşma becerisi açısından daha zengin içerikte olduğu tespit edilmiş, bu nedenle İlköğretim Türkçe 6., 7. ve 8. sınıf çalışma kitaplarının değerlendirilmesinde 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ele alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ile 6., 7. ve 8. sınıf Türkçe çalışma kitapları "doküman incelemesi" yoluyla taranmıştır. tarama sonucunda 6.sınıf Türkçe çalışma kitabında toplam 60 adet, 7.sınıf Türkçe çalışma kitabında toplam 75 adet ve 8.sınıf Türkçe çalışma kitabında ise toplam 50 adet konuşma becerisi etkinliği tespit edilmiştir. Ayrıca programda örnek olarak verilen konuşma becerisi etkinliklerinin aynı veya benzerinin Türkçe çalışma kitaplarında yer almadığı görülmüştür. Öte yandan konuşma becerisinin "kendi konuşmasını değerlendirme" amacına uygun etkinlik örneğine programda verilmediği halde, 6. Sınıf Türkçe kitabında bu amaç ve kazanımlarına uygun etkinlik örneği verildiği belirlenmiştir. Bu bağlamda çalışma kitabında yer alan etkinliklerin konuşma becerisi amaç ve kazanımları ile örtüştüğü ancak çoğunlukla kazanımların tamamına birebir uygun etkinliklerin yer almadığı kanısına varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Türkçe öğretimi programı, konuşma becerisi, kazanımlar, etkinlikler.

¹ Yrd.Doç.Dr., Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, esmakadizade@mersin.edu.tr

² Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi, brfn.ondr@hotmail.com

SUMMARY

Introduction

The study aims to compare and assess gains and activities related to verbal skills in 2005-2006 Primary Education Turkish Curriculum and gains and activities related to verbal skills in 6th, 7th and 8th grade Primary Turkish Education textbooks.

To initiate the study, firstly the Primary Education Turkish Program was examined. In 2005-2006 curriculum, the verbal skills subject consists of objectives and gains and sample activities in accordance with these gains. There were 42 gains related to verbal skills. These objectives are listed under the following 5 purposes: "Implementing speech rules, using voice and body language effectively, giving prepared speeches, self-assessing speech, gaining the habit of expressing opinions verbally."

Methods and techniques related to verbal skills are explained individually with objectives and implementation in the 2005-2006 Primary Education Turkish Curriculum (6th, 7th, 8th grade). These methods and techniques include persuasion, critical speech, discussion, showing empathy when speaking, guided speech, speaking by selecting from a pool of words and concepts, free speech, creative speech and retention in memory.

The following activities are included in the program as sub-gains of verbal skills objectives: "Quote of The Day/Quote of The Week, The Kids, Empathy, Establishing Dialog (Gain 8), From The Kitchen of Our Chef (Gain 9), Animation, Continues Tomorrow, Legends with Pictures, Emotional Expressions, Mission I, I Am Playing, I Wish I Was A Minister, From The Language of Songs, Tell Me A Tale, Storyteller In The Classroom, The Worm Has Turned, I Am A Guide (Gain 1), Time Tunnel, Tongue Wound, Interviewing, Debate, Cross Examination, My Dreams and I (Gain 1) I Wish I Was A Bird (Gain 1), Telling Dreams (Gain 1), I Seek My Rights (Gain 3), Establishing Dialog, A Nice Day (Gain 3), Can You Forgive Me? (Gain 3), I Wish I Was The Solution" (MNE, 2006:6).

Distribution of objectives, gains and activities in 2005-2006 Primary Education Turkish Curriculum was checked comparing listening, speaking, writing and grammar skills. In terms of quantity, the number of objectives related to verbal skills was equal to number of objectives related to listening and reading skills, however the number of objectives related to writing and grammar skills was higher compared to verbal skills. In terms of quality, it was seen that the number of gains related to listening and writing skills was equal to the number of gains related to verbal skills. The number of gains related to reading and grammar skills, on the other hand, was higher compared to verbal skills.

Then, the distribution of sample activities related to verbal skills in 2005-2006 Primary Education Turkish Curriculum according to objectives was checked and it was found that all verbal skills objectives had a sample activity except for the Objective 4 (self-assessing speech). Objective 2 (Using voice and body language

effectively) was the richest objective with the highest number of activities. The relevant gain was not specified for certain activities in the program.

2005-2006 Primary Education Turkish Curriculum was compared to 2015 Primary Education Turkish Curriculum and it was found that 2005-2006 Primary Education Turkish Curriculum had a richer content in terms of verbal skills. Also, considering that textbooks had been prepared in accordance with 2005 Primary Education Turkish Curriculum, textbook reviews within the scope of this study were performed using 2005-2006 Primary Education Turkish Curriculum.

Method

The study utilizes the qualitative research method and reviews the Primary Education Turkish Curriculum and 6th, 7th and 8th grade textbooks with the “document review” method. The population of the study consists of Turkish textbooks. The sample of the study 2014 editions of 6th, 7th and 8th grade Turkish textbooks from the Ministry of National Education Publications. The study is a descriptive research. The following steps were followed for the purposes of the study: resource collection, reading, note-taking, comparison and assessment. The data collected in the qualitative study was assessed with document analysis for the purposes of the study. The main goal of the content analysis is to obtain relations that can explain the data (Yıldırım and Şimşek, 2005; 227).

Findings

In this context, activities related to verbal skills in 6th, 7th and 8th grade Turkish textbooks were firstly examined in terms of their distribution according to themes. In 6th grade Turkish textbooks, “Reading Culture” and “Nature and Universe” themes were found to have a higher number of activities related to verbal skills. There were 12 activities in the reading culture theme and 12 activities in the Nature and Universe theme. The theme with the lowest number of activities related to verbal skills was the “Time and Space” theme with 5 activities. It was found that there were 60 activities related to verbal skills in total in 6th grade Turkish textbook. In 7th grade textbook, the “Atatürk” theme had the highest number of activities with 21 and the theme with the lowest number of activities related to verbal skills was the “Social Life” theme with 6 activities. It was found that there were 75 activities related to verbal skills in total in 7th grade Turkish textbook. In 8th grade textbook, on the other hand, the “National Culture” theme had the highest number of activities with 14 and the theme with the lowest number of activities related to verbal skills was the “Atatürk” theme with 3 activities. It was found that there were 50 activities related to verbal skills in total in 8th grade Turkish textbook.

Discussion and Conclusion

All of these activities related to verbal skills were examined with reading, note-taking and comparison methods. Verbal skills objectives and gains which activities corresponded to were identified. For each objective, a separate table was

created for 6th, 7th and 8th grade and sample activities related to gains of objective in question were distributed and tabulated. Since some activities did not have a corresponding gain, such activities were given under the relevant objective. Under the “implementing speech rules” objective, the gain with the highest number of activities was found to be Gain 9, “Builds sentences in accordance with the rules of Turkish.” Activities related to this gain were observed in all of the grades, whereas the only textbook including an activity related to the gain “Speaks with standard Turkish” was 7th grade textbook. Similarly, activities related to the gain “Uses Turkish words instead of words borrowed from foreign languages and did not settled in the language yet” and the gain “Establishes aim-result relationships in his/her speeches” were only found in 7th grade textbook. It was seen that activities directly corresponding to gains of the objective “Using voice and body language effectively” were not present or an activity corresponded to more than one gain and therefore was assigned to the objective rather than one of its gains. An activity that corresponded only to Gain 8 (Demonstrates common courtesy in his/her speech) of this objective could not be found. It was seen that not all of the textbooks included an activity related to all gains of the objective “Making prepared speeches“ and only activities related to Gain 5 and 6 (Uses ways to develop ideas appropriate to the nature of the subject./ Enriches his/her narrative by appropriately using proverbs, idioms and figure of speech.) were present. Activities related to these gains were only present in the 6th and 8th grade textbooks. It is possible to say that activities related to the objective “Self-assessing speech” was not high in number. No activities were found in 7th grade textbook related to this objective. However, a sample activity corresponding to the gain “Assesses his/her own speech in terms of language and expression”, which is related to student’s self-assessment of his/her speech, was found in 6th grade and 8th grade textbooks. As far as the objective “Gaining the habit of expressing opinions verbally” goes, Gain 1 and 4 (1: Verbally expresses his/her feelings, thoughts, dreams, impressions and experiences. 4: Uses newly learned words, concepts, proverbs and idioms.) had the highest number of activities. However, it was seen that none of the textbooks included an activity related to the gain “Asks about things that he/she does not understand or wonders.” Only 8th grade textbook had an activity related to the gain “Seeks to solve his/her problems by speaking.”

As a result of the review, it was found that 6th grade Turkish textbook had 60 activities related to verbal skills, whereas 7th grade Turkish textbook had 75 activities and 8th grade textbook had 50 activities in total. Also, the same or similar sample activities related to verbal skills given in the curriculum were no included in Turkish textbooks. On the other hand, although sample activities corresponding to the objective “Self-assessing speech” were not included in the curriculum, activities suitable for this objective and its gains were included in 6th grade textbook. In this context, it was concluded that activities in textbooks were in tune with verbal skills objectives and gains, however activities directly corresponding to gains were mostly missing.

GİRİŞ

İnsan, var olduğu andan itibaren sürekli çevresini anlama ve anlamlandırma çabasıdadır. Bu çaba etkileşim ve iletişim çerçevesinde gerçekleşir. İşte bu iletişimin önemli unsurlarından biri de konuşmadır. *“Konuşma; bireyin sosyal hayatında iletişim kurmasını, bilgi ve birikimleri paylaşmasını, duygu, düşünce, hayal ve gözlemlerini ifade etmesini sağlayan en etkili araçtır”* (Özbay, 2013:7). Her beceri gibi konuşma becerisi de eğitimle gelişir. Konuşma eğitiminden kasıt, insanın duygu ve düşünce ve isteklerini anlatır hale gelmesidir. Çocuklar belli konuşma alışkanlıkları edinerek okula gelirler. Ailenin gelenek görenek ve alışkanlıkları sınırı içinde gelişen bir konuşma eğitiminden geçirilirler (Özbay; Sever,1997:20). *“Konuşma eğitiminin amacı, öğrencilere düşünce ve duygularını dil kurallarına uygun, doğru ve etkili bir biçimde anlatma yeteneği kazandırmaktır. Konuşma eğitimi de yazma eğitimi gibi bazı formüllerin ezberlenmesiyle değil, uygulamayla gerçekleştirilebilir”* (Aktaş ve Gündüz, 2009).

2006 *Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda konuşma becerisinin geliştirilmesiyle; öğrencilerin Türkçe estetik zevkine vararak ve zengin sözcüklerinden faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri, sosyal hayatta karşılaşılabilecek sorunları konuşarak çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Bu amaçlarla programdaki konuşma etkinlik örneklerinde; birikimlerden, çeşitli görsel ve işitsel materyallerden yararlanma, düşüncelerini mantık akışı ve bütünlük içinde sunma, karşılaştırma yapma, sebep-sonuç ilişkisi kurma, sınıflandırma, değerlendirme, özetleme gibi anlamayı ve zihinsel becerileri geliştirici çalışmalara yer verilmiştir* (MEB, 2006: 6). Bu bağlamda Türkçe öğretiminde dört temel dil beceriden biri olan konuşma becerisinin, diğer beceriler kadar önemli olduğu ve uygulanarak kazandırılması gereken bir alan olduğuna dikkat çekilmelidir.

Alan yazını tarandığında konuşma becerisi ile ilgili yapılan şu çalışmalara ulaşılmıştır: Göçer (2008), Türkçe dersi öğrenme ve öğretme süreci etkinlikleri arasında öğrencilere verilen performans görevlerinin konuşma ve dinleme becerilerinin geliştirilmesine katkısının ne olduğu üzerinde durmuş ve Türkçe derslerinde öğrencilere verilebilecek performans görevlerinin temel dil becerilerinin geliştirilmesi ve Türkçenin etkin bir biçimde kullanılabilmesindeki işlevine de değinmiştir.

Kurudayıoğlu (2013), konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler sunmak amacıyla çalışmasını yapmıştır.

Ceran (2012), Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapmış ve sonuç olarak Türkçe öğretmeni adaylarının çoğunluğunun konuşma eğitimi dersine yönelik olumlu tutum içinde olduklarına ulaşmıştır.

Akkaya (2012), öğretmen adaylarının konuşma sorunlarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. İncelemeler sonucunda ses, ton vurgu, telaffuz yanlışları; topluluk karşısında konuşamama, birebir ilişkilerde konuşamama, konuşma duraksaması, dil bilgisi kurallarını uygulayamama, bilgi eksikliği, konuşmaya odaklanamama, fiziksel nedenlerle toplumsal engellerden kaynaklanan

konuşma sorunlarını tespit etmiştir. Bu sorunları en aza indirecek çözüm önerilerini sunmuştur.

Büyükikiz ve Hasırcı (2013), konuşma becerisinin geliştirilmesine katkıda bulunma amacıyla bir makale yazmışlardır. Konuşma becerisinin geliştirilmesi için birden fazla uyarının olduğu etkinlikler kullanılması gerektiğine ve insan hayatı için bu kadar önemli olan konuşma becerisinin kazandırılmasında ana dili eğitimcilerine önemli görevler düştüğüne ulaşılmıştır.

Öztürk ve Altuntaş (2012), konuşma eğitiminin nasıl yapılması gerektiği, Türkçe öğretmenlerinin bu beceriyi kazandırmak için neler yaptıkları ve bu konudaki görüşlerinden yola çıkarak; ilköğretim ikinci kademe Türkçe öğretmenlerinin konuşma eğitimine yönelik görüşlerini ve konuşma eğitiminde karşılaştıkları sorunları ortaya koymak amacıyla bir çalışma oluşturmuşlardır.

Bayraktar ve Doğan (2014), beşinci sınıf öğrencilerinin öğretmenleri ile olan iletişimleri ile Türkçe dersi konuşma becerileri arasında bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amacıyla çalışmıştır. Öğrencilerin “Konuşma Becerilerini Değerlendirme Ölçeği”nden aldıkları puanların genel ortalamaları ve “Kendini Sözlü Olarak İfade Etme” ve “Konuşma Kurallarını Uygulama” alt boyutundan aldıkları puanların ortalamasına göre göreceli olarak yüksek düzeyde olduğuna ulaşılmıştır.

Demir (2015), öğrencinin tam bir özgüven duygusuna sahip olduğu benmerkezci yaklaşımdan hareketle yapılabilecekleri üzerinde durulmuş; ayrıca bu yaklaşımı ortaya koyabilmek için konuşma becerisinin ve konuşmanın temellerinin dayandırıldığı kuramların ne olduğuna bakmıştır.

Göçer (2015), Türkçeyi öğrenen yabancıların konuşma becerisini kazanma ve etkili bir şekilde kullanabilmelerine yönelik gelişim durumunun belirlenmesinde başvurulacak ölçme ve değerlendirme çalışmalarına işaret etmek amacıyla bir makale oluşturmuştur.

Çalışmanın amacı ise Türkçe Öğretim Programındaki konuşma becerisinin Türkçe dersi çalışma kitaplarındaki konuşma becerisi etkinlikleri açısından değerlendirmektir.

YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı 2005-2006 İlköğretim Türkçe Öğretim Programı (6, 7 ve 8. Sınıflar) ile Türkçe çalışma kitaplarındaki kazanım ve etkinliklerinin konuşma becerisi açısından değerlendirilmesidir. Problem olarak ele alınan nokta ise programdaki konuşma becerisi amaç ve kazanımlarının Türkçe çalışma kitaplarındaki etkinliklerle uyumlu olup olmadığıdır.

Çalışmanın evrenini Türkçe ders kitapları oluşturmaktadır. Örneklem ise MEB Yayınları, 2014 baskısı 6,7 ve 8. sınıf Türkçe dersi çalışma kitaplarıdır.

Çalışma, betimsel bir çalışmadır. Amaç doğrultusunda izlenen basamaklar; kaynak bulma, okuma, not alma, karşılaştırma ve değerlendirmedir. Araştırma verileri, Talim ve Terbiye Kurulundan onaylı olarak okutulan MEB Türkçe çalışma kitapları (6, 7, 8. Sınıflar) 2005-2006 ve 2015 Türkçe Programları oluşturmaktadır. Bu betimsel çalışmada toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda doküman

analizi yoluyla değerlendirilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005; 227).

BULGULAR

Çalışmaya başlamak için öncelikle 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Programı incelenmiştir. 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisinin toplam 5 adet amacının ve 42 adet de kazanımının olduğu görülmüştür.

2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8.Sınıflar) Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisinin amaç ve kazanımları aşağıdaki gibidir:

2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı Konuşma Becerisi Amaç ve Kazanımları

AMAÇ VE KAZANIMLAR
1. Konuşma Kurallarını Uygulama
1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar.
2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır.
3. Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir.
4. Standart Türkçe ile konuşur.
5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.
6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.
7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur.
8. Konuşmasında nezaket kurallarını uyar.
9. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.
10. Konuşmasında sebep-sonuç ilişkileri kurar.
11. Konuşmasında amaç-sonuç ilişkileri kurar.
12. Tekrara düşmeden konuşur.
13. Konuşmayı uygun ifadelerle bitirir.
2. Sesini ve Beden Dilini Etkili Kullanma
1. Konuşurken nefesini ayarlar.
2. İşitilebilir bir sesle konuşur.
3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.
4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.
5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.
6. Yapmacıktan, taklit ve özentiden uzak bir sesle konuşur.
7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.
8. Canlandırmalarda, sesini varlık ve kahramanları çağrıştıracak şekilde kullanır.
9. Dinleyicilerle göz teması kurar.
3. Hazırlıklı Konuşmalar Yapma
1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.
2. Konuşma metni hazırlar.
3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.
4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.
5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.
6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.
7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.
8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar.
9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.

10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.
11. Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir.
12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.
4. Kendi Konuşmasını Değerlendirme
1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir.
2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.
3. Konuşmasını sunum tekniği yönünden değerlendirir.
4. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir.
5. Kendini Sözlü Olarak İfade Etme Alışkanlığı Kazanma
1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder.
2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.
3. Sorularına konuşarak çözüm arar.
4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.

2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8) Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisinin yöntem teknikleri ise ikna etme, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma, tartışma, kendisini karşısındakinin yerine koyarak konuşma (empati kurma), güdümlü konuşma, kelime ve kavram havuzundan, seçerek konuşma, serbest konuşma, yaratıcı konuşma hafızada tutma tekniği olarak verilmiştir.

2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Programı'nda konuşma becerisi alanı; amaç ve kazanımlarıyla, bu kazanımlara uygun etkinlik örneklerinden oluşmaktadır. Ayrıca konuşma becerisi yöntem ve teknikleri de tek tek amacı ve uygulaması ile verilerek izah edilmiştir.

Türkçe Öğretim Programı'nda (MEB; 2006:6), konuşma becerisine yönelik olarak, “konuşma kurallarını uygulama, sesini ve beden dilini etkili kullanma, hazırlıklı konuşmalar yapma, kendi konuşmasını değerlendirme, kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma” amaçlarına yer verilmiştir.

Programda konuşma becerisi amaçlarının alt kazanımlarına yönelik olarak da şu etkinliklere yer verilmiştir: “Günün Sözü/ Haftanın Sözü, Bizimkiler, Yerine Geçme, Diyalog Kurma (**8.Kazanım**), Bizim Usta'nın Mutfağından (**9.Kazanım**), Canlandırma, Arkası Yarın, Resimlerle Efsane, Duygulu İfadeler, Görev Ben, Oynayan Ben, Ah Bir Bakan Olsam, Türkülerin Dilinden, Bana Bir Masal Anlat, Meddah Sınıfta, Tarihi Buluşma, Maymun Gözünü Açtı, Ben Bir Rehberim (**1.Kazanım**), Zaman Tüneli, Dil Yâresi, Röportaj Yapma, Münazara, Çapraz Sorgu, Hayallerim Ve Ben (**1.Kazanım**), Bir Kuş Olsaydım (**1.Kazanım**), Rüya Anlatma (**1.Kazanım**), Hakkımı Arıyorum (**3.Kazanım**), Diyalog Kurma, Güzel Bir Gün (**3.Kazanım**), Beni Affeder Misin? (**3.Kazanım**), Çözüm Yolları Ben Olsaydım” (MEB; 2006:6).

2005-2006 İlköğretim Türkçe Öğretim Programı'nı alanlara göre amaç, kazanım ve etkinlik dağılımları Tablo 1'de verilmiştir. Tablo 1'e göre programdaki amaçlar nicelik incelendiğinde, konuşma becerisinin amaç sayısının, dinleme ve okuma alanı amaç sayısı ile eşit olduğu görülmektedir. Fakat yazma ile dil bilgisi alanlarının amaç sayıları konuşma alanının amaç sayısına göre daha fazladır. Programdaki kazanımlar, nicelik açısından değerlendirildiğinde dinleme ve yazma becerisinin kazanımlarıyla, konuşma becerisinin kazanım sayılarının eşit olduğu

görülmektedir. Okuma ve dil bilgisi alanı kazanımlarının ise sayıca konuşma becerisinden fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Programdaki alanlara göre etkinlikler nicelik olarak değerlendirildiğinde ise konuşma becerisi etkinliklerinin sadece dinleme becerisi etkinliklerinden fazla olduğu, diğer alanların etkinlik sayılarından az olduğu görülmektedir.

Tablo 1. 2005-2006 İlköğretim Türkçe Öğretim Programını Alanlara Göre Amaç, Kazanım ve Etkinlik Dağılımı

ALANLAR	Amaç	Kazanım	Etkinlik
DİNLEME	5	42	23
KONUŞMA	5	42	31
OKUMA	5	51	52
YAZMA	6	42	61
DİL BİLGİSİ	10	46	60
TOPLAM:	31	223	227

2005-2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisi etkinlik örneklerinin amaçlara göre dağılımı aşağıda Tablo 2'de yer almaktadır. Programdaki konuşma becerisi amaçlarından 4. Amaç (Kendi konuşmasını değerlendirme) dışında hepsine etkinlik örneği verilmiştir. 2. Amaç (Sesini ve beden dilini etkili kullanma) ise en fazla etkinlik örneği verilerek zenginleştirilen amaç olmuştur. Bazı etkinliklerin ise programda kaçınıcı kazanıma yönelik olarak verildiği belirtilmemiştir.

Tablo 2. 2005-2006 Programındaki Konuşma Becerisi Etkinlik Örneklerinin Amaçlara Göre Dağılımı

1.AMAÇ Konuşma Kurallarını Uygulama	2.AMAÇ Sesini ve Beden Dilini Etkili Kullanma	3.AMAÇ Hazırlıklı Konuşmalar Yapma	4.AMAÇ Kendi Konuşmasını Değerlendirme	5.AMAÇ Kendini Sözlü Olarak İfade Etme Alışkanlığı Kazanma
Günün sözü /Haftanın sözü	Canlandırma	Ben Bir Rehberim		Hayallerim ve Ben
Yerine Geçme	Arkası Yarın	Zaman Tüneli		Bir Kuş Olsaydım!
Bizimkiler (bk.kılavuz)	Resimlerle Efsane	Dil Yaresi		Rüya Anlatma
Diyalog Kurma	Duygulu İfadeler	Röportaj Yapma		Hakkımı Arıyorum!
Bizim Usta'nın Mutfağından	Gören ben, Oynayan Ben	Münazara		Diyalog Kurma
	Ah Bir Bakan Olsam!	Çapraz Sorgu		Güzel Bir Gün
	Türkülerin dilinden			Beni Affeder misin?
	Bana Bir Masal Anlat			Çözüm Yolları
	Meddah Sınıfta			Ben Olsaydım...
	Tarihi Buluşma			
	Maymun Gözünü Açtı			

2005-2006 İlköğretim Türkçe Programı ile 2015 Türkçe Dersi Öğretim Programının Konuşma Becerisi Açısından Karşılaştırılması:

2005-2006 ilköğretim Türkçe programının konuşma becerisi açısından aşağıda belirlenen özellikler nedeniyle daha zengin içerikte olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca çalışma kitaplarının da yine 2005-2006 İlköğretim Türkçe Programı kapsamında hazırlandığı göz önüne alınca çalışma bulguları ve incelemeleri 2005-2006 İlköğretim Türkçe Programı ele alınarak yapılmıştır. Belirtilen farklılıklar ise şöyle maddelendirilebilir:

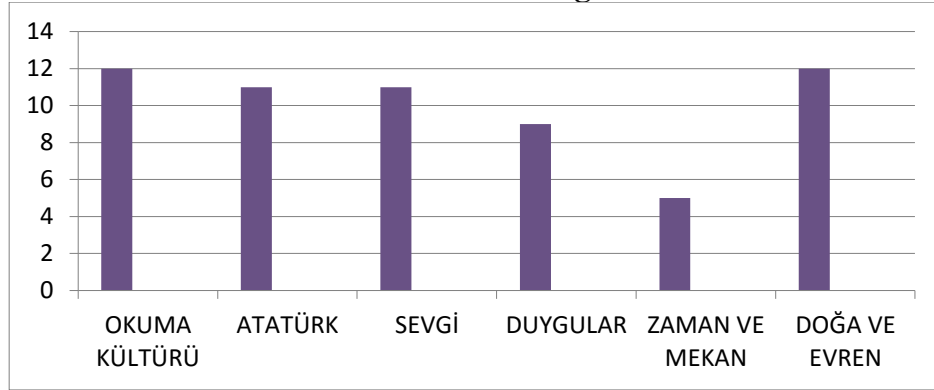
- 2005-2006 programındaki konuşma becerisi, 2015 programında dinleme becerisi ile birleşerek “Sözlü İletişim” olarak yerini almıştır.
- 2005-2006 programında konuşma becerisi kazanımları 6,7 ve 8. sınıf kapsamında iken; 2015’te ise bu sınıflara 5. sınıf da eklenmiştir.
- 2005-2006 programında konuşma becerisi kazanımları 2015 programına göre daha yoğun bir şekilde yer almaktadır. Çünkü 2015’te bu beceriye dinleme becerisi kazanımları da eklendiği için bazı kazanımlar eksik kalmıştır. Örneğin; 1.amacın 4. kazanımı olan “Standart Türkçe ile konuşur”, 2015 programında yoktur. Ancak buna karşın kazanımların cümleleri daha açıklayıcı bir şekilde kurulmuştur. 2006’daki “3.7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.” kazanımının 2015’teki yeri; “T8.1.4. Konuşmasını/sunumunu bilgiyi daha net aktarabilmek için uygun durumlarda grafikler, görseller ve benzeri çoklu medya araçları ile destekler.” şeklindedir. Buradan da her ne kadar kazanımlar azalmış gibi görülse de görüyoruz ki kazanım cümleleri daha zengin hale getirilmek istenmiştir.
- Kazanımların bulunduğu tablo içerisinde bu kazanımlar için açıklamalara da yer verilmiştir. 2015’te ise tablo halinde verilmiştir ancak açıklama söz konusu değildir.
- 2005-2006 programındaki amaç kazanım tablosu içerisinde, kazanımlar için örnek etkinlikler de sunulmuştur. 2015’te bu şekilde bir örneklendirme yoktur.
- 2005-2006 programında konuşma becerisi etkinlik örnekleri ve buna bağlı olarak da çalışma kâğıtları ile desteklenmiştir. 2015 programında etkinlik örnekleri yer almamaktadır.
- 2005-2006 programında konuşma becerisi yöntem ve tekniklerine yer verilmiş ve açıklamalı bir şekilde sunulmuştur. 2015’te ise bu becerinin yöntem ve teknikleri yer almamaktadır.

3.3. Türkçe Çalışma Kitaplarında (6., 7. ve 8. Sınıf) Konuşma Becerisi Etkinliklerinin Temalara Göre Dağılımı

6. Sınıf Türkçe çalışma kitaplarında konuşma becerisi etkinliklerinin “Okuma Kültürü” ve “Doğa ve Evren” temalarında daha fazla olduğu görülmüştür. Okuma kültürü temasında 12, Atatürk temasında 11, Sevgi temasında 11, Duygular temasında 9, Zaman ve Mekân temasında 5, Doğa ve Evren temasında ise 12 tane

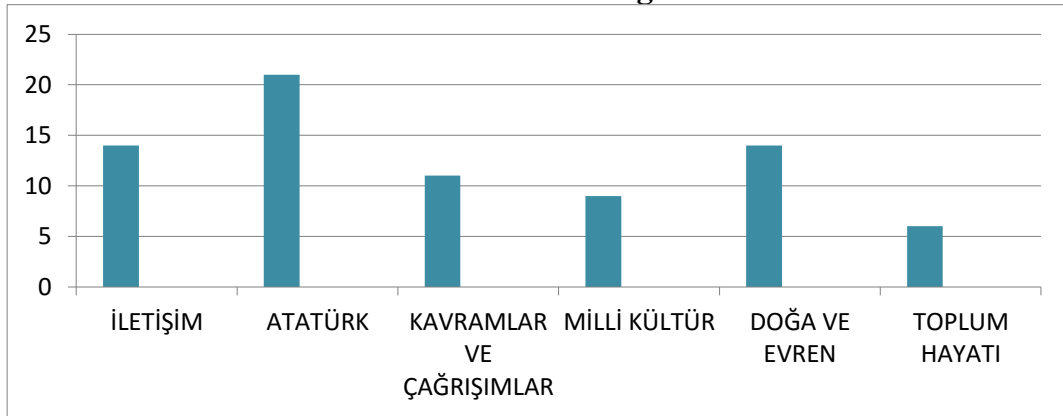
konuşma becerisi etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda konuşma becerisi etkinliklerine en az yer veren tema ise “Zaman ve Mekân” temasıdır. Toplamda ise 6.sınıf Türkçe çalışma kitabında 60 tane konuşma becerisine yönelik etkinlik vardır.

Tablo3. 6.Sınıf Türkçe Çalışma Kitabındaki Konuşma Becerisi Etkinliklerinin Temalara Göre Dağılımı

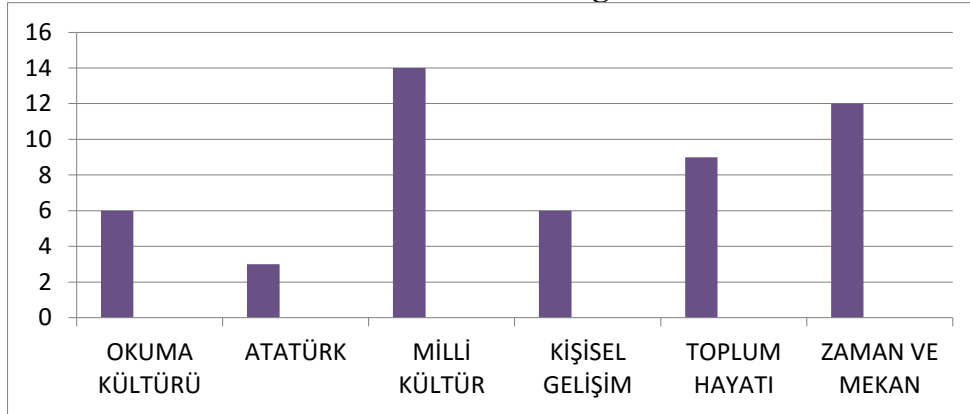
7.sınıf Türkçe çalışma kitabında ise İletişim temasında 14, Atatürk temasında 21, Kavramlar ve Çağrışımlar temasında 11, Milli Kültür temasında 9, Doğa ve Evren temasında 14, Toplum Hayatı temasında ise 6 tane konuşma becerisi etkinliği olduğu tespit edilmiştir. Etkinliklerinin en fazla olduğu temanın “Atatürk” teması olduğu ve konuşma becerisi etkinliklerine en az yer veren temanın ise “Toplum Hayatı” olduğu görülmektedir. Toplamda ise 7.sınıf Türkçe çalışma kitabında 75 tane konuşma becerisine yönelik etkinlik bulunmuştur.

Tablo 4. 7.Sınıf Türkçe Çalışma Kitabındaki Konuşma Becerisi Etkinliklerinin Temalara Göre Dağılımı

Temalara bakıldığında, 8.sınıf Türkçe çalışma kitabında Okuma Kültürü temasında 6, Atatürk temasında 3, Milli Kültür temasında 14, Kişisel Gelişim temasında 6, Toplum Hayatı temasında 9, Zaman ve Mekân temasında ise 12 konuşma becerisi etkinliğine yer verilmiştir. “Milli Kültür” temasında konuşma becerisine yönelik daha fazla etkinlik olduğu ancak diğer temalara göre “Atatürk” temasında daha az konuşma becerisi etkinliğine yer verildiği görülmektedir. Toplamda ise 8.sınıf Türkçe çalışma kitabında 50 tane konuşma becerisine yönelik etkinlik bulunmuştur.

Tablo 5. 8.Sınıf Türkçe Çalışma Kitabındaki Konuşma Becerisi Etkinliklerinin Temalara Göre Dağılımı

3.4. Türkçe Çalışma Kitaplarındaki (6.,7., ve 8. Sınıf) Etkinliklerin Türkçe Öğretim Programındaki Konuşma Becerisi Kazanımlarına Göre Dağılımı

2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndaki konuşma becerisi 6 amaç ve 42 kazanımdan oluşmaktadır. Araştırmada önce Türkçe çalışma kitaplarındaki etkinliklerin hangilerinin konuşma becerisine yönelik olduğu tespit edilmiştir. Sonra da tespit edilen etkinliklerin karşıladığı amaç ve kazanımlar belirlenmiştir ve bağlamda 5 amaç için ayrı ayrı kazanım ve etkinlik tablosu oluşturulmuştur. Bu amaçlar şunlardır:

3.4.1. Konuşma Kurallarını Uygulama: “Konuşma Kurallarını Uygulama” amacı kazanımlarına yönelik etkinlik örneklerinin dağılımında kimi etkinliklerin birebir karşıladığı bir kazanım olmadığı halde çalışma kitabında “Konuşma Kurallarını Uygulama” amacı doğrultusunda yer aldığından araştırma kapsamında amaç satırında verilmiştir.

En fazla etkinlik örneği “Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar” kazanımı ile 9.kazanımdır (Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır). Bu kazanıma ait etkinlik örneğine üç sınıf düzeyinde de rastlanmıştır. “Standart Türkçe ile konuşur” kazanıma ait tek örnek veren çalışma kitabı ise 7.sınıfa aittir. Yine “Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır” ve “Konuşmasında amaç-sonuç ilişkileri kurar” kazanımlarına ilişkin etkinlik örneği de yalnızca 7. Sınıf Türkçe çalışma kitabında görülür.

Hiç etkinlik örneği verilmeyen 1.,2.,3.,7.,8.,12.,13. kazanımlar amaç doğrultusunda öğrenciye iletilmeye çalışılır.

Tablo 6. Türkçe Dersi Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Türkçe Öğretim Programındaki (2005-2006) Konuşma Kurallarını Uygulama Amacına İlişkin Kazanımlara Göre Dağılımı

AMAÇ VE KAZANIMLAR	6.SINIF	7.SINIF	8.SINIF
1.AMAÇ Konuşma Kurallarını Uygulama	Etkinlik no: 1-c,1 Sayfa no:43,57	Etkinlik no: 1,4-b,-c,4-ç,13-b Sayfa no: 56,131,131,131,137	
1. Konuşmaya uygun ifadelerle başlar.			
2. Konuşma sırasında uygun hitap ifadeleri kullanır.			
3. Bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir.			
4. Standart Türkçe ile konuşur.		Etkinlik no: 8 Sayfa no: 20	
5. Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar.	Etkinlik no: 6,1-b,4,9-b,8,8-b,1-c, 9b,9c,2,1,14, 10 Sayfa no: 14,22,25,42,48,5 6,66,71,77,79,13 4,164,177	Etkinlik no: 11,4,1-b,1-c,4-b, 1b,11,8-b,8-c,2, 8b,3-b,10,9-b,2 Sayfa no: 16,25,38,46,47,49,6 3,81,,95,101,119,12 3,145,173,177	Etkinlik no: 5-b, 1-b,6,7 Sayfa no: 27,30,45,100
6. Yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin yerine Türkçelerini kullanır.		Etkinlik no: 9-b Sayfa no: 173	
7. Karşısındakinin algılamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur.			
8. Konuşmasında nezaket kurallarını uyar.			
9. Olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır.	Etkinlik no: 18,3-c,1,6 Sayfa no: 18,38,84,159	Etkinlik no: 3,2-b, 3,6,3,4, 2-b Sayfa no: 40,83,90,103,115, 154,183	Etkinlik no: 3,5, 2-b,4,10,3,3 Sayfa no: 16,77,111,123, 145,149,162
10. Konuşmasında sebep-sonuç ilişkileri kurar.			Etkinlik no: 2,3 Sayfa no: 60,129
11. Konuşmasında amaç-sonuç ilişkileri kurar.		Etkinlik no: 3-b Sayfa no: 50	
12. Tekrara düşmeden konuşur.			
13. Konuşmayı uygun ifadelerle bitirir.			

3.4.2. Sesini ve Beden Dilini Etkili Kullanma: “Sesini ve Beden Dilini Kullanma” amacına uygun programda 9 alt kazanım yer almaktadır. Ancak bu amacın kazanımları birbirine bağlı olduğu için sadece bir kazanımı değil, bütün olarak amacın kendisini karşılamaktadır. Dolayısıyla bir etkinlik amaç içerisindeki bütün

kazanımları kapsayabilmektedir. Bu nedenle etkinlikler, tabloda amaç karşısında verilmiştir.

Örneğin, 7.sınıfta konuşma becerisine ait bir etkinlik: “Aşağıdaki fotoğrafları inceledikten sonra fotoğrafların içeriklerine göre onlara uygun isimler veriniz. Fotoğraflardan neler anladığınızı arkadaşlarınıza anlatınız.” şeklindedir. Verilen etkinlikte öğrenciden konuşma becerisinin iki amacını da karşılması beklenir; öğrenci arkadaşlarıyla konuşurken konuşma kurallarına dikkat edeceği gibi sesini ve beden dilini de etkili kullanabilmelidir. Sesini ve beden dilini etkili kullanırken de konuşma kurallarını uygularken de bu durum alt kazanımların birçoğuna uymaktadır. Dolayısıyla etkinliğin tek bir kazanımı karşıladığını söylemek doğru olmayacaktır. “Sesini ve Beden Dilini Kullanma” amacının kazanımlarına yönelik sadece 8.kazanıma (Konuşmasında nezaket kurallarını uyar) karşılık gelen bir etkinlik örneğine rastlanmamıştır.

Tablo 7. Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Türkçe Öğretim Programındaki (2005-2006) Sesini ve Beden Dilini Etkili Kullanma Amacına İlişkin Kazanımlara Göre Dağılımı

AMAÇ VE KAZANIMLAR	6.SINIF	7.SINIF	8.SINIF
2.AMAÇ Sesini ve Beden Dilini Etkili Kullanma	Etkinlik no: 1-c,1 Sayfa no: 43,57	Etkinlik no: 1,4-b,4-c, 4-ç,13,b Sayfa no: 56,131,131,131,137	
1. Konuşurken nefesini ayarlar.			
2. İşitilebilir bir sesle konuşur.			
3. Kelimeleri doğru telaffuz eder.			
4. Konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır.			
5. Uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar.			Etkinlik no: 7-a Sayfa no: 69
6. Yapmacıktan, taklit ve özentiden uzak bir sesle konuşur.			
7. Sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder.			
8. Canlandırmalarda, sesini varlık ve kahramanları çağrıştıracak şekilde kullanır.			
9. Dinleyicilerle göz teması kurar.			

3.4.3. Hazırlıklı Konuşmalar Yapma: Bu amacın 12 alt kazanımı vardır ve bu alt kazanımların hepsine uygun etkinlik örnekleri çalışma kitaplarında yer almamaktadır. Sadece 5. ve 6. kazanıma (Konunun özelliğine uygun düşüncüyü geliştirme yollarını kullanır./ Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.) uygun etkinlik örnekleri vardır. Bu kazanımların örnekleri de 6. ve 8.sınıf çalışma kitaplarında bulunur, 7. sınıf çalışma kitabında yoktur.

“Hazırlıklı konuşmalar yapma” amacı Türkçe dersi işlenişi düşünüldüğünde, öğrencinin her etkinliğe yazdığı yanıtın bir yazma süreci gerektirmesi ve bunun bir hazırlık aşaması olarak görülmesiyle ele alınıp bu açıdan değerlendirilmiştir. Öğrencinin yazdığını konuşarak söylemesi bu durumun “hazırlıklı konuşmalar yapma” amacında olduğunu göstermektedir. Ancak yine yukarıda da belirtildiği gibi bu amacın her kazanımına tam karşılık gelen bir etkinlik yoktur. Ayrıca “hazırlıklı konuşmalar yapma” amacı ile verilen her etkinlik “konuşma kurallarını uygulama”, “sesini ve beden dilini kullanma” amaçlarını da içermektedir. Çünkü hazırlıklı konuşmasını yapan öğrenci, konuşma kurallarına uyacak ve sesini, beden dilini de buna uygun hazırlamak durumunda olacaktır.

Tablo 8. Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki (2005-2006) Hazırlıklı Konuşmalar Yapma Amacına İlişkin Kazanımlara Göre Dağılımı

AMAÇ VE KAZANIMLAR	6.SINIF	7.SINIF	8.SINIF
3.AMAÇ Hazırlıklı Konuşmalar Yapma	Etkinlik no: 9-a,9-c,1,3,2,7,4,6-b,8-b,1,9-b,3,4,7-b,3-b,1,4,1,3,4-a,4 b,3,4,12-a,12-b Sayfa no: 15,15,17,19,23,31, 38,40,41,72,77,85, 99,101,122,128,136,14 0,150,153,153,158,163 ,163	Etkinlik no: 9,3,10-a,10-b,10-c, 10-ç,7,3,8,2-a,2-b, 2-c,2-d,2-a,2-b,3-a,3- b,2,2-a,4-a,6-a,4,8-b, 4-b,7,4-a,4-b,5-a,5-b Sayfa no: 15,18,21,21,21,21, 27,30,33,39,39,39,39, 50,50,57,57,68,83,84, 86,102,113,123,133,14 0,140 ,155,155	Etkinlik no: 8-a, 8-b,7-b,7- c,7-ç ,4,6,1,6-a,6- b,8,4-c,6-d,5- 2 Sayfa no:64 ,64,69,69,69, 76,77,96,100 ,100,132,141 ,151,156,161
1. Konuşma konusu hakkında araştırma yapar.			
2. Konuşma metni hazırlar.			
3. Konuşmasını bir ana fikir etrafında planlar.			
4. Ana fikri yardımcı fikirlerle destekler.			
5. Konunun özelliğine uygun düşünceyi geliştirme yollarını kullanır.	Etkinlik no: 6-b Sayfa no:40		Etkinlik no: 2,4 Sayfa no: 23,129
6. Atasözü, deyim ve söz sanatlarını uygun durumlarda kullanarak anlatımını zenginleştirir.	Etkinlik no:3-b Sayfa no: 122		Etkinlik no: 5,4-b Sayfa no: 62,141
7. Konuşmasını sunarken görsel, işitsel materyalleri ve farklı iletişim araçlarını kullanır.			
8. Konuşma öncesinde konuyla ilgili açıklamalar yapar.			

9. Konuşma sırasında sorulan sorulara açık, yeterli ve doğru cevaplar verir.			
10. Konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır.			
11. Konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir.			
12. Konuşma yöntem ve tekniklerini kullanır.			

3.4.4. Kendi Konuşmasını Değerlendirme: Kendi konuşmasını değerlendirme amacına uygun olarak hazırlanan etkinliklerin çok olmadığını söylemek mümkündür. 7.sınıf çalışma kitabında bu amaçta yazılan etkinlik örneğine rastlanılmamaktadır. Ancak 6. ve 8. sınıf çalışma kitabında öğrencinin kendi konuşmasını değerlendirmesi ile ilgili “konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir” kazanımına uygun bir tane etkinlik örneği yer almaktadır.

8. sınıf çalışma kitabında kendi konuşmasını değerlendirme amacının, konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir kazanımına uygun sadece bir etkinliğe yer verilmiştir. Bu etkinlik: “Kurduğunuz cümlelerdeki kelime gruplarını ayırıp tek başlarına kullanabilir misiniz? Kelime gruplarını ayırıp tek başına kullandığınızda cümlelerin anlamlarında bir değişiklik oluyor mu? Niçin?” (s.30) şeklindedir. 6.sınıf çalışma kitabında ise bu amacın dört kazanımına da uygun bir etkinlik örneği yer almaktadır. Hatta etkinliğe yönelik kendi konuşmasını değerlendirme tablosu bile verilmiştir (MEB 6.sınıf Türkçe Çalışma Kitabı, s.46). Bu anlamda konuşma becerisinin kendi konuşmasını değerlendirme amaç ve kazanımlarını tam olarak yansıtan sınıf düzeyi ve çalışma kitabı da 6.sınıfa aittir.

Tablo 9. Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki (2005-2006) Kendi Konuşmasını Değerlendirme Amacına İlişkin Kazanımlara Göre Dağılımı

AMAÇ VE KAZANIMLAR	6.SINIF	7.SINIF	8.SINIF
4. AMAÇ Kendi Konuşmasını Değerlendirme			
1. Konuşmasını içerik yönünden değerlendirir.	Etkinlik no: 4 Sayfa no:146		
2. Konuşmasını dil ve anlatım yönünden değerlendirir.	Etkinlik no: 4 Sayfa no:146		Etkinlik no: 5 Sayfa no: 30
3. Konuşmasını sunum tekniği yönünden değerlendirir.	Etkinlik no: 4 Sayfa no:146		
4. Konuşmasını, sesini ve beden dilini kullanma yönünden değerlendirir.	Etkinlik no: 4 Sayfa no:146		

3.4.5. Kendini Sözlü Olarak İfade Etme Alışkanlığı Kazanma

Kendini sözlü olarak ifade etme alışkanlığı kazanma amacına yönelik en fazla 1. ve 4.kazanıma (1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini söz olarak ifade eder. 4.Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.) ait etkinlikler verilmiştir. Bu kazanıma uygun etkinliğe 6., 7. ve 8. sınıfın üçünde de yer verilmiştir. Ancak “Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar” kazanımına uygun bir etkinlik örneği üç sınıf düzeyinde de yer almadığı görülmektedir. “Sorunlarına konuşarak çözüm arar” kazanımına ise sadece 8.sınıf çalışma kitabında uygun etkinlikler vardır.

Tablo 10. Türkçe Dersi Öğrenci Çalışma Kitaplarındaki Etkinliklerin Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndaki (2005-2006) Kendini Sözlü Olarak İfade Etme Alışkanlığı Kazanma Amacına İlişkin Kazanımlara Göre Dağılımı

AMAÇ VE KAZANIMLAR	6	7	8
5. AMAÇ Kendini Sözlü Olarak İfade Etme Alışkanlığı Kazanma			
1. Duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini söz olarak ifade eder.	Etkinlik no: 2,3,5, 6-a,3-b,4-b,5-b,7-b, 5-b,6,8-b Sayfa no: 11,11,68,69,80,94,9 5,97,100,100,175	Etkinlik no: 2,2-e,3-c, 7-b,3,4-b,9-a,6-b,4, 8-b,4 Sayfa no: 29,39,41,54,57,60,84, 84,135,142,148,173,1 84	Etkinlik no: 2,2, 7-a,8,5,3,4- b, 3,5,2,4,5 Sayfa no: 27,37,78,78 ,103,111,11 2,123,145,1 48,156,163
2. Anlamadıklarını ve merak ettiklerini sorar.			
3. Sorunlarına konuşarak çözüm arar.			Etkinlik no: 3,7-b Sayfa no: 52,78
4. Yeni öğrendiği kelime, kavram, atasözü ve deyimleri kullanır.	Etkinlik no: 1,3-b, 2-b,2-b,1-b,8-b Sayfa no: 43,94,98,107, 150,175	Etkinlik no: 2,4,7,2-b Sayfa no: 11,77,104,170	Etkinlik no: 2-b,8 Sayfa no: 86,115

Genel olarak etkinlikleri değerlendirdiğimizde 2005-2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda konuşma becerisi amaçlarından 4.amaç (Kendi konuşmasını değerlendirme) hariç diğer bütün amaç ve kazanımlara uygun etkinlik örnekleri verilmeye çalışılmıştır. Etkinliklerinin, konuşma becerisinin amaç ve kazanımlarıyla uyumuna bakılan bu Türkçe çalışma kitaplarını bir de programda verilen etkinliklerle karşılaştırdığımızda, programdaki konuşma becerisi etkinliklerine uygun örnekler yer almadığı görülmektedir.

Programdaki konuşma becerisi etkinlikleri (Günün Sözü/ Haftanın Sözü, Bizimkiler, Yerine Geçme, Diyalog Kurma, Bizim Usta’nın Mutfağından,

Canlandırma,vb.) farklı ve dikkat çekici şekilde isimlendirilmiştir. Ancak bu isimle birebir verilen etkinliğin dışında bu etkinliklere benzer bir etkinlik olduğunu söylemek de mümkün olmamaktadır. Bu noktada örneği verilebilecek tek bir etkinlik vardır ki, o da “Ben Olsaydım...” etkinliği ile benzer özellik gösteren bir etkinliktir. Bu etkinlik 8. Sınıf Türkçe çalışma kitabında yer almaktadır. (4.Etkinlik b. *Siz olsaydınız bu sorunu nasıl çözerdiniz? (sy:112)*) Bu etkinlik dışında programdaki konuşma becerisi etkinlikleri ile benzerlik gösteren bir etkinlik bulunamamıştır.

Her sınıf seviyesinde konuşma becerisinin amacını karşılayacak etkinliklere yer verilse de, bu amacın alt alanlarındaki kazanımlara tam olarak karşılık gelecek etkinlikler yer almamıştır. Aksine konuşma becerisinin özellikleri ve Türkçe dersinin amaçları gereği, bir amacın bütün kazanımlarına da hitap eden etkinliklere yer verilmiştir. Konuşma becerisi kazanımları kendi içinde bütünlük oluşturan bir beceri alanıdır. Bu nedenle etkinliklerin bazıları aynı anda birden çok kazanıma hitap etmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

1. 2005-2006 İlköğretim Türkçe Dersi Programı'na göre incelenen 6, 7 ve 8. Sınıf Türkçe dersi çalışma kitaplarında, konuşma becerisi amaç ve kazanımlarının hepsine uygun etkinlik örneklerine yer almadığına ulaşılmıştır. Ayrıca programda konuşma becerisi amaçlarına uygun olarak önerilen etkinliklere Türkçe çalışma kitaplarında yer verilmemiştir.
2. Temalara göre konuşma becerisi etkinliklerinin dağılımının oluşturulduğu tablolar (Tablo:3, 4 ve 5) incelendiğinde ise, 6.sınıf Türkçe çalışma kitabında toplam 60 adet konuşma becerisi etkinliği, 7.sınıf Türkçe çalışma kitabında toplam 75 adet konuşma becerisi etkinliği ve 8.sınıf Türkçe çalışma kitabında ise 50 adet konuşma becerisi etkinliği tespit edilmiştir.
3. Kendi konuşmasını değerlendirme amaç ve kazanımlarına ilişkin İlköğretim Türkçe programı kapsamında etkinlik örneğine yer verilmemiştir. Ancak incelenen 6. sınıf Türkçe çalışma kitabında bu amaç ve kazanımlara uygun etkinlik olduğu görülmüştür.
4. Amaçlar içerisinde 6, 7, ve 8. Sınıf Türkçe çalışma kitaplarında en fazla etkinlik örneği verilen konuşma becerisi alanının “hazırlıklı konuşmalar yapma” amacı olduğu ve bunun sebebinin ise, Türkçe dersinde yazdığını konuşarak yanıtlamak durumunda olan öğrencinin, yanıtını yazarken bir sürecin geçmesi gerektiği ve bu sürecin de konuşmasına hazırlık gibi düşünülmesindedir.
5. Dört temel dil becerilerinin birbiriyle bağlantılı olduğu düşüncesine bir kez daha ulaşılmıştır. Bu durum öğrencinin çalışma kitabında yazarak cevapladığı bir etkinliği, sınıf içinde cevaplarırken yine konuşma becerisini kullanmak durumunda oluşu ile açıklanabilir.
6. Programdaki her amaç ve kazanımın, en az bir tane etkinlik örneği ve bunun açıklaması ile birlikte verilmesi bütün eğitimciler için daha verimli olabilir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A. (2012). Öğretmen Adaylarının Konuşma Sorunlarına İlişkin Görüşleri. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt : 9, Sayı: 20, s. 405-420.
- Bayraktar, V. H., Doğan, M.C. (2014). Öğrencilerin Öğretmenleri İle olan İletişimleri İle Türkçe Dersi Konuşma Becerileri Arasındaki İlişki. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 6, s. 107-122.
- Büyükikiz, K. K., Hasırcı, S. (2013). Anadili Öğretiminde Konuşma. Mayıs 21 Cilt:1 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 414.
- Ceran, D.(2012). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi. The Journal of Academic Social Science Studies. Volume 5 Issue 8, p. 337-358.
- Demir, T. (2010). Konuşma Eğitiminde Benmerkezci Konuşmaya Yönelik Bir Deneme, Cilt:18 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi 415-430.
- Göçer, A. (2015).Türkçenin Yabancı Dil olarak Öğretiminde Konuşma Becerisinin Gelişim Durumunun Belirlenmesi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ÖS-II: 47-56.
- Göçer, A. (2008). Performans Görevleriyle İlgili Sunum Çalışmalarının Konuşma ve Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesine Katkısı. Dil Dergisi,Sayı:142.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma Eğitimi ve Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler. TÜBAR-XIII-/2003-Bahar.
- MEB (2006) Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- MEB (2014) Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Türkçe 6 Öğrenci Çalışma Kitabı.
- MEB (2014) Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Türkçe 7 Öğrenci Çalışma Kitabı.
- MEB (2014) Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Türkçe 8 Öğrenci Çalışma Kitabı.
- MEB (2015) Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Özbay, M (2006) Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II, Ankara: Öncü Kitap ve Yayıncılık.
- Özbay, M (2013). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri I, Ankara: Öncü Kitap ve Yayıncılık.
- Öztürk, K. B., Altuntaş, İ. (2012). İlköğretim İkinci kademedeki konuşma eğitimine yönelik Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Journal of Research in Education and Teaching Mayıs, Haziran, Temmuz 2012 Cilt 1 Sayı 2 ISSN: 2146-9199.

EK-1

Sınıf Düzeylerine Göre Konuşma Etkinlikleri Listesi

6. Sınıf Konuşma Etkinlikleri	7. Sınıf Konuşma Etkinlikleri	8. Sınıf Konuşma Etkinlikleri
1.TEMA: Okuma Kültürü s.11 2. Etkinlik s. 11 3. Etkinlik s. 14 6. Etkinlik s. 15 9. Etkinlik-b s. 15 9. Etkinlik-c s. 17 1. Etkinlik s. 18 2. Etkinlik s. 19 3. Etkinlik s. 22 1. Etkinlik-b s. 23 2. Etkinlik s. 25 4. Etkinlik s. 31 7. Etkinlik	1.TEMA: İletişim s.11 2. Etkinlik s.15 9. Etkinlik s.16 11. Etkinlik s.18 3. Etkinlik s.21 10. Etkinlik-a s.21 10. Etkinlik-b s.21 10. Etkinlik-c s.21 10. Etkinlik-ç s.25 4. Etkinlik s.27 7. Etkinlik s.29 2. Etkinlik s.30 3. Etkinlik s.33 8. Etkinlik	1.TEMA: Okuma Kültürü s:13 6. Etkinlik-c s:16 3. Etkinlik s:20 8. Etkinlik-b s:23 2. Etkinlik s:27 1. Etkinlik-b s:27 2. Etkinlik s:30 5. Etkinlik-b s:30 5. Etkinlik-c
2. TEMA: Atatürk sy:38 3. Etkinlik-c sy:38 4. Etkinlik sy:40 6. Etkinlik-b sy:41 8. Etkinlik-b sy:42 9. Etkinlik-b sy:43 1. Etkinlik-c sy:46 4. Etkinlik sy:48 8. Etkinlik sy:51 1. Etkinlik sy:56 8. Etkinlik-b sy:57 1. Etkinlik	2.TEMA: Atatürk sy:38 1. Etkinlik-b sy:39 2. Etkinlik-a sy:39 2. Etkinlik-b sy:39 2. Etkinlik-c sy:39 2. Etkinlik-d sy:39 2. Etkinlik-e sy:40 3. Etkinlik sy:41 5. Etkinlik sy:46 1. Etkinlik-c sy:47 4. Etkinlik-b sy:49 1. Etkinlik-b sy:50 2. Etkinlik-a sy:50 2. Etkinlik-b sy:50 3. Etkinlik-b sy:54 6. Etkinlik-b sy:56 1. Etkinlik sy:57 3. Etkinlik-a sy:57 3. Etkinlik-b sy:57 3. Etkinlik-c sy:60 7. Etkinlik-b sy:63 11. Etkinlik	2.TEMA: Atatürk sy:37 2. Etkinlik sy:40 8. Etkinlik sy:45 6. Etkinlik sy:52 3. Etkinlik
3.TEMA: Sevgi sy:66 1. Etkinlik-c sy:68 5. Etkinlik sy:69 6. Etkinlik-a sy:71 9. Etkinlik-b sy:72 1. Etkinlik sy:77 9. Etkinlik-b sy:77 9. Etkinlik-c sy:79 2. Etkinlik sy:80 3. Etkinlik-b sy:84 1. Etkinlik sy:85 3. Etkinlik	3.TEMA: Kavramlar ve Çağrışımlar sy:68 2. Etkinlik sy:77 4. Etkinlik sy:81 8. Etkinlik-b sy:83 2. Etkinlik-a sy:83 2. Etkinlik-b	3.TEMA: Milli Kültür sy:60 2. Etkinlik sy:62 5. Etkinlik sy:64 8. Etkinlik-a sy:64 8. Etkinlik-b sy:69 7. Etkinlik-a sy:69 7. Etkinlik-b sy:69 7. Etkinlik-c sy:69 7. Etkinlik-ç sy:76 4. Etkinlik sy:77 5. Etkinlik sy:77 6. Etkinlik sy:78 7. Etkinlik-a sy:78 7. Etkinlik-b sy:78 8. Etkinlik
4.TEMA: Duygular sy:94 3. Etkinlik-b sy:94 4. Etkinlik-b sy:95 5. Etkinlik-b sy:97 7. Etkinlik-b		4.TEMA: Kişisel Gelişim sy:86 2. Etkinlik-b sy:96 1. Etkinlik sy:100 6. Etkinlik-a sy:100 6. Etkinlik-b sy:100 7. Etkinlik sy:103 5. Etkinlik
		5.TEMA: Toplum Hayatı sy:111 2. Etkinlik-b sy:111 3. Etkinlik sy:112 4. etkinlik-b sy:115 8. Etkinlik

<p>sy:98 2. Etkinlik-b sy:99 4. etkinlik sy:100 5. Etkinlik-b sy:100 6. Etkinlik sy:101 7. Etkinlik-b sy:107 2. Etkinlik-b</p> <p>5.TEMA: Zaman ve Mekân sy:122 1. Etkinlik-b sy:128 1. Etkinlik sy:134 1. Etkinlik sy:136 4. Etkinlik sy:140 1. Etkinlik</p> <p>6.TEMA: Doğa ve Evren sy:150 1. Etkinlik-b sy:150 2. Etkinlik sy:153 4. Etkinlik-a sy:153 4. Etkinlik-b sy:158 3. Etkinlik sy:158 4. Etkinlik sy:159 6. Etkinlik sy:163 12. Etkinlik-a sy:163 12. Etkinlik-b sy:164 14. Etkinlik sy:175 8. Etkinlik-b sy:177 10. Etkinlik-c</p>	<p>sy:84 3. Etkinlik sy:84 4. Etkinlik-a sy:86 4. Etkinlik-b sy:84 6. Etkinlik-a sy:90 3. Etkinlik sy:95 8. Etkinlik-c</p> <p>4.TEMA: Milli Kültür sy:101 2. Etkinlik sy:102 4. Etkinlik sy:103 6. Etkinlik sy:104 7. Etkinlik sy:113 8. Etkinlik-b sy:115 3. Etkinlik sy:119 8. Etkinlik-b sy:123 3. Etkinlik-b sy:123 4. Etkinlik-b</p> <p>5.TEMA: Doğa ve Evren sy:131 4. Etkinlik-b sy:131 4. Etkinlik-c sy:131 4. Etkinlik-ç sy:133 7. Etkinlik sy:135 9. Etkinlik-a sy:137 13. Etkinlik-b sy:140 4. Etkinlik-a sy:140 4. Etkinlik-b sy:142 6. Etkinlik- sy:145 10. Etkinlik sy:148 4. Etkinlik sy:154 4. etkinlik sy:155 5. Etkinlik-a sy:155 5. Etkinlik-b</p> <p>6.TEMA: Toplum Hayatı sy:170 2. Etkinlik-b sy:173 8. Etkinlik-b sy:173 9. Etkinlik-b sy:177 2. Etkinlik sy:183 2. Etkinlik-b sy:184 4. Etkinlik</p>	<p>sy:123 3. Etkinlik sy:123 4. Etkinlik sy:129 3. Etkinlik sy:129 4. Etkinlik sy:132 8. Etkinlik</p> <p>6.TEMA: Zaman ve Mekân sy:141 4. Etkinlik-b sy:141 5. Etkinlik-c sy:142 5. Etkinlik-b sy:145 10. Etkinlik-b sy:148 2. Etkinlik sy:149 3. Etkinlik sy:151 6. Etkinlik-d sy:156 4. Etkinlik sy:156 5. Etkinlik sy:161 2. Etkinlik sy:162 3. Etkinlik sy:163 5. Etkinlik</p>
--	---	---